

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Invățătorii și armata.

Sibiu, 25 Noembrie n.

După dispozițiile legilor vechi militare, învățătorii dela școalele populare elementare, fie de stat, comunale, ori confesionale, în cazul că la asertare erau aflați apti pentru serviciul militar, erau trecuți la rezervele suplimentare, după primirea primei instrucții militare, în curs de opt săptămâni. Făceau deci numai opt săptămâni serviciu activ în armată, de regulă în vacanțele școlare, când dispuneau de timp liber, și când prin depărtarea lor dela școală nu suferia nimica nici instrucția publică.

Noua lege militară a introdus o inovație în privința aceasta. Invățătorii dela școalele populare elementare nu mai vin înrolați, dacă sunt apti pentru serviciul militar, ca soldați de rând, ci ca voluntari pe un an, prin urmare nu mai au să servească în activitate numai opt săptămâni, ca mai înainte, ci un an întreg, având apoi favorul de a putea ajunge și ei ofițeri în rezervă.

Inovația aceasta își va avea și ea partea ei cea bună, anume: că nu mai sunt expuși învățătorii la neplăcerea, de a fi tratați la miliție ca oamenii cei mai de rând, în ton și expresiuni de casarmă, ci în viitor vor fi și ei tratați mai cu cruțare, mai cu prevenire, cum peste tot se procedează la miliție față de voluntarii pe un an, tot tineri cu pregătiri bune și cu un grad oarecare mai înalt de cultură.

Dar își are apoi și partea sa cea rea. Cu toată tratatarea necorespunzătoare gradului lor de cultură și firei lor pacifice, totuși era mai bine pentru învățătorii atunci, când făceau numai opt săptămâni serviciu activ în armată, decât acum, când trebuie să servească un an întreg. Era bine pentru ei, dar era bine și pentru școala la care erau aplicați, pentru că instrucția în ea nu

suferia absolut nimica. Acum însă suferă. Invățătorul, fie numit, ori ales, dar definitiv, vine chemat la miliție, ca să și facă anul de voluntariat. Școala însă în grija cui rămâne un an întreg? Să și aleagă comuna, ori să numească statul, alt învățător pe un an de zile? Și să plătească comuna atât pe învățătorul dus la miliție, cât și pe substitutul său? De unde? Statul își mai poate permite luxul acesta, dar o comună săracă, abia în stare se face plata unui învățător, nu poate să plătească doi învățători deodată! Ori apoi să plătească numai pe substitutul învățătorului dus la miliție, iar pe acesta nu? Dar atunci din ce să trăiască eventuala familie a acestuia?...

Iată tot atâtea întrebări, la care noua lege militară nu ne dă nici un răspuns, pentru că la compunerea ei probabil că nu i-a trecut nimănui prin minte se prindă chestia și din aceste puncte de vedere, foarte însemnate. Cum însă glasuri s'au ridicat mai multe în presă în jurul acestor întrebări, — consiliul de ministri s'a ocupat cu ele, acum de curând, și a luat hotărârea, se dispune deocamdată pe calea ordonației: că în cazul chemării învățătorului definitiv la serviciu activ militar, ca voluntar pe un an, este a i se plăti salariul întreg pe durata absentării sale dela școală, dar el este obligat să și pună substitut.

O măsură, care îndreaptă și nu îndreaptă situația. Pentru că învățătorul chemat la miliție nu poate să plătească substitutului seu decât poate cel mult jumătate din aceea ce primește el, pentru că să-i rămână și lui ceva. Dar în cazul acesta e violat principiul legii, care dispune, că fiecare învățător trebuie se aibă un anumit minim de salariu, care în jos nu poate fi scăruțat.

Dar mai este și o altă calamitate. În una din zilele trecute a raportat inspectorul regesc de școale în fața comisiei administrative a unui comitat curat unguereș, că de

pe teritoriul comitatului aceluia 40 de învățătorii fac serviciul militar ca voluntari pe un an, și în două rânduri inspectorul a publicat concurs pentru îndeplinirea posturilor prin suplenti, dar nu s'a prezentat nime, pentru că o parte din cei ce puteau fi aplicați ca suplenti au fost chemați se facă și ei serviciul militar, iar cealaltă parte nu vrea se servească pe jumătate de plată. Și astfel cele 40 de școale rămân un an întreg fără învățătorii. Și așa cum e în comitatul acela, va fi sigur și în alte comitate, pretutindena în țară.

Iată deci, că inovația nu e bună, și ea va trebui se fie schimbată, revenindu-se iarăș la sistemul vechiu, ca învățătorii se facă un scurt serviciu militar, pentru ași primi prima instrucție militară, în câteva săptămâni, apoi se fie trecuți la rezerve, căci altcum ne vom afla vecinic în mare calamitate din lipsa de învățătorii. Posibilitatea îi este dată guvernului de a face aceasta schimbare, pentru că legea nouă militară dispune în § ul 82, că în ținuturile, în cari se poate constata lipsa de învățătorii, aceștia vin trecuți la rezervele suplimentare, după primirea unei instrucții militare în curs de zece săptămâni. Dar favorul acesta legea îl acordă numai pe 7 ani. Cu începere din anul 1920 el înceată. N'are deci guvernul decât se constată, că pretutindena în țară e simțită lipsa de învățătorii, și se ceară dela ministerul de război aplicarea § ului 82 din noua lege militară față de toți învățătorii înrolați, îngrijindu-se, ca acest favor se rămână în ființă și dela 1920 încolo.

Dieta ține ședință. Delegațiunile și-au terminat lucrările și Maiestatea Sa, Impăratul și Regele Francisc Iosif I a plecat Vineri d. s. cu tren special de curte, din Budapesta la Viena. Astăzi apoi își începe dieta activitatea, ținând ședință la orele 10, pentru a stabili ordinea de zi a ședinței de mâine, când se va începe dis-

cuță asupra budgjetului anului viitor. Despre noua lege electorala se spune acum, că ea abia pe la Crăciun va fi gata și prezentată dietei.

Reflexiuni

la articolul „Biserica și statul”, publicat în numărul 112, 113 și 114 din „Telegraful Român”.

Intre multe alte neesențități de o mai puțină importanță s'au strecurat în articolul „Biserica și statul” unele afirmațiuni greșite, cari taie în fundamental constituțiunii noastre bisericești și sunt apte de a periclita aceea ce s'a făcut în restimp de mai bine de 40 de ani în sinoadale și congresele noastre bisericești.

Astfel deci se impun de sine, ca aceste rătăcirii teoretice să fie combătute și disavolate, ca să nu inducă și pe alții în eroare, după cum se vede că a fost indus scriitorul articolului acela.

Observ din capul locului, că cu neesențități de mai puțină însemnătate nu voiu să mă ocup, ci mă mărginesc a discuta cu dl scriitor al articolului numai chestiile de însemnătate fundamentală, chestiile ce ating temelia constituției noastre bisericești.

Intre aceste obvine în primul rând dreptul de supremă inspecțiune al coroanei, — nu dreptul suprem de inspecțiune, — după cum zice autorul articolului.

Acest drept într'adevăr există. Și nici nu vrea să-l combată sau să-l restrângă nime.

Dar scriitorul articolului mai sus pomenit îi dă acestui drept o însemnătate greșită, respective trage din el concluzii pentru biserica noastră nepotrivite.

Conced și eu, că regele în urma acestui drept are îndreptățirea de a supraveghea, nu numai cursul afacerilor bisericești, ci și al tuturor afacerilor de altă natură, din întreaga monarhie. Are negreșit și dreptul de a nimici acțiunile și dispozițiunile — nu numai bisericești, ci peste tot — acele, cari sunt contrare legilor existente și sunt jignitoare — nu numai pentru alte biserici, ci iar peste tot — și cari conturbă liniștea și pacea — iar peste tot — în stat.

Da, — până aci sunt și eu, cu micile observări ce le făcui, de acord cu autorul articolului de sub întrebare. Dar în ceea ce privește modul cum își procură regele informațiile trebuincioase în privința mersului lucrurilor, sau cum exercită dreptul acesta de supremă inspecțiune, cum și în privința urmărilor acestui drept, scriitorul articolului de sub întrebare e după părerea mea în rătăcire.

FOIȘOARĂ.

Spice din istoria noastră bisericească.

I. Inceputul credinței creștine la poporul român.

Se știe, că poporul român s'a format din încusurarea Dacilor, băștinași în aceste părți de loc, cu coloniștii romani aduși aci de Impăratul Traian. După ce Impăratul acesta, vestit prin bunătatea și vitejia lui, a cucerit Dacia la anul 106 după Cristos, văzând că aici este o țară frumoasă și bogată în minerale, a adus multime de oameni din toate părțile împărăției romane și i-a așezat aci, ca să stăpânească plaiurile acestea, să lucreze pământul și să scoată din sinul munților aurul și alte minerale, să facă drumuri și să întemeieze orașe. Acești oameni, aduși aci de Traian, sunt cunoscuți în istorie sub numele de coloniștii romani. Intre ei erau foarte mulți veniți din părțile răsăritene ale împărăției romane, de prin Asia mică, unde s'a răspândit religia creștină mai repede și mai bine decât în alte părți. De aceea este lucru firesc, că între oamenii aduși de Traian în Dacia au fost și creștini. Aceștia însă n'au putut găsi aci loc potrivit pentru răspândirea religiei lor și pentru întemeierea bisericii creștine.

Știm, că până pe timpul împăratului Constantin cel mare (Sf. Constantin, a cărui pomenire se serbează în fiecare an la 21 Maiu) care a domnit cu 200 de ani mai târziu decât Traian, biserica creștină a fost mult prigonită în împărăția romană. De aceea nu s'a putut ea întemeia nici în Dacia Traiană, la strămoșii poporului nostru. Creștinii, mulți — puțini, căci vor fi fost pe aici, au păstrat în taina sufletului lor credința creștinească, și-au crescut copiii în această credință și așteptau, cu nădejde în Dumnezeu, timpul, când această credință sfântă va ajunge biruitoare și în părțile Daciei.

Timpul acesta a sosit curând — după domnia împăratului Constantin cel mare. La cel dintâi sinod din Niceea (325) a luat parte și un episcop creștin cu numele Teofil, care era de loc din părțile Daciei sau Gotiei (caci Dacia, după ce s'a așezat poporul Goților în cuprinsul ei, se mai numea și *Gotia*). Dacă în părțile acestea se afla pe atunci episcop creștin, e o dovadă, că trebuie să fi fost mulți creștini pe aici și o biserică creștină organizată, adică întocmită cu toate cele de lipsă. Mai departe, istoria amintește despre un episcop al Goților, cu numele Ulfilas, care locuia în stânga Dunării (348—355) și predica cuvântul lui Dumnezeu în 3 limbi: în limba gotică, grecească și latinească.

Latinește nu ar fi avut pentru cine predica, dacă nu ar fi fost așezați în părțile acestea urmași de ai coloniștilor romani,

adecă strămoșii poporului nostru, cari pe atunci vorbeau încă latinește. Și dacă ei aveau lipsă de cuvântul lui Dumnezeu predicat pe limba lor, este iarăș o dovadă, că erau creștini.

Că strămoșii poporului nostru au fost creștini înainte de a fi ajuns în atingere cu Goții, se poate dovedi și prin o piatră de mormânt cu semnul crucii de pe la anul 230 și care s'a găsit în Dacia, lângă orașul Napoca (Cluj.)

Cele din urmă rămășițe ale păgânismului din Dacia le-a stărpi însă sfântul *Nichita Romanul*, episcopul din *Remesiana*, care pe la anul 400 după Cristos a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu la strămoșii noștri, atât în stânga cât și în dreapta Dunării. De aceea el este socotit ca un apostol al poporului nostru. Scriitori de pe vremea aceea ne spun, că sf. Nichita era om foarte învățat, predica frumos și scria cărți, pe care le înțelegea poporul cu ușurință. Pentru stăruința lui cea mare apostolească și pentru viața lui cuvioasă, biserica noastră drept-credincioasă l-a așezat între sfinți și îl serbează pomenirea în ziua de 15 Septembrie a fiecărui an.

Iată ce se spune despre acest mucenic *Nichita Romanul* în cartea, ce se cheamă *Mineiu* de pe luna Septembrie: „Acesta a fost pe vremea marelui Constantin născut în Dacia lui Traian, care... țară pe acele vremi o apucase Goții și se chema *Gotia*,

iară acum se cheamă *Tara Românească* și *Muntenească*. Acest sfânt nu a voit a urma păgânătatea barbarilor Goți, și precum era de neam luminat și bogat, așa era și creștin bun. Deci fiind prins de Atanaric, Domnul Goților, pentru credința lui Cristos foarte muncit a fost, mai pe urmă prin foc s'a săvârșit”.

II. Soartea bisericii române în timpul migrațiilor popoarelor.

Când peste aceste părți s'a revărsat, sute de ani fără încetare, povoiul popoarelor barbare, soartea poporului și a bisericii române a fost destul de tristă și nesigură. Strămoșii noștri s'au tras la adăpostul codrilor, în munții Carpați, unde le veneau din când în când știri din câmpie, despre furtunile ce viscolesc acolo. Ei nu și-au uitat însă nici în creerii munților de învățătura lui Cristos. Ci tocmai aci aproape de cerul lui Dumnezeu, văzând și cutremurându-se de minunate lucrurile Domnului, a pătruns în sufletul lor tot mai adânc raza credinței și a nădejzii creștinești.

Când se ivia pe la dănișii vre-un om mai învățat, vre-un preot cu câte o scrisoare sfântă subsuoară, păstorii se adunau în câte o poiană și ascultau cu multă luare aminte vorbele lui Isus și povestiri despre minunile Lui, care a iubit atât de mult pe oameni, a pătimit și s'a jertfit pentru mântuirea lor. „În liniștea măreață a munților

Mai întâi de toate observ, că monarhul își exercită dreptul de supremă inspecție pe calea ministerului său responsabil. Dar numai informațiunile și-le procură pe calea ministerului, pe când hotărârile și dispozițiunile le ia însuși, sau apoi să facă pe calea legislațiunii. Miniștrii însă la procurarea de informații nu se mărginesc numai pe lângă a cere deslușiri, ci trimit și comisarii proprii la fața locului, cu scop ca să cerceteze starea lucrului și să raporteze ministrului. Ba astfel de comisarii trimit domnii miniștri și la sinoadele coreligionarilor noștri sârbi și la convețele reformatorilor, cu îndreptățirea de a fi de față și a controla astfel mersul afacerilor acestor întruniri.

Noi însă suntem scutiți de intervențiunea astorfel de comisarii la sinoadele și congresele noastre.

Nu stă deci aceea: că sinoadele și congresele noastre numai cu permisiunea prealabilă a regelui se pot convoca. Și tot atât de greșită e și părerea aceea a scriitorului articolului de sub întrebare, că adecă: legile, deciziunile și concluziunile aduse de corporațiunile noastre bisericesti, numai după aprobarea expresă sau tacită a regelui ar intra în vigoare și s'ar ridica la valoarea de lege!

Când ar sta afirmațiunile acestea ale scriitorului articolului, atunci toate sinoadele și congresele noastre ținute în restimpul de 44 de ani dela introducerea constituționalismului în biserica noastră ar fi nule și fără valoare, pentru că toate s'au întrunit fără prealabilă permisiune din partea regelui. Tot asemenea toate concluziunile, normative, regulamentele și statutele ce le-au votat în restimpul de 44 de ani aceste sinoade și congrese, ar fi nule și fără valoare, pentru că n'au fost subțernute, ca să primească aprobarea mai înaltă.

Di Dr. Ioan Stanciu, scriitorul articolului, va trebui însă să conștientizeze, că atât sinoadele și congresele ținute, cât și lucrările și operatele acelor, au fost și sunt pe deplin legale și neexceptabile.

Cetească di Dr. Ioan Stanciu § ii 90 și 151 al Statutului organic, ai legii fundamentale pentru constituția bisericii noastre și se va convinge, că sinoadele și congresele noastre, pentru că să se întrunească n'au nevoie de prealabilă permisiune din partea regelui, ci ele se întrunesc în urma simplii convocări din partea episcopilor și respective arhiepiscopului, iar la congres a mitropolitului. În caz de vacanță în urma convocării din partea consistorului eparhial, respective metropolitului.

Pentru congres să recere în §. 151 al Statutului organic, ca convocarea lui să se aducă prealabil la cunoștința Majestății Sale. Și e adevărat, că din acest incident s'a escut conflict între di ministru și capul bisericii noastre, pretinzând cel dintâi, că prealabilă incunoștințări să i se dea înțelesul unei cereri de permisiune, și astfel congresul să se poată întruni numai după ce prealabilă incunoștințări a fost luată la cunoștință, va să zică, după ce convocarea congresului a primit incunoștințări. Reprezentanții bisericii noastre însă n'au intrat în aceste vederi. Conflictul durează încă. Să sperăm, că se va termina cu triumful vederilor reprezentanților bisericii noastre, singure corăspunzătoare textualul autentic din lege.

Să ne întorcem însă la chestia presupsumptivă a necesității de a se confirma

concluziunile, regamentele, statutele și normativele sinoadelor și congreselor noastre bisericesti din partea regelui. Dacă am propoza de scriitorul articolului „Biserica și statul“ să ne arete o singură dispoziție în Statutul organic, care ar deobliga pe reprezentanții bisericii noastre să subțearnă concluziunile sinoadelor și congreselor noastre spre aprobare, — nu ne va putea arăta nici una! Adevărat însă, că în art. de lege IX/868, care formează temelia Statutului organic, și anume în §. 3, să vorbește despre subțernerea statutelor — szabályk — aduse spre aprobare. Și asta a și dat anță la interpretări greșite în mai multe rânduri.

Nu trebuie însă trecut cu vederea, că dispoziția din §. 3 al art. de lege de mai sus — să referă numai la congresul din anul 1868, care avea să elaboreze și faptele a și elaborat Statutul organic de azi și că acolo deci era vorba numai de Statutul organic, care avea să formeze baza ulterioară a constituției noastre bisericesti de azi și că astfel numai acest Statut organic, sau proiectul lui, avea să se subțearnă spre aprobare, cum faptele s'a și subțernut și a primit aprobarea prealabilă în 28 Maiu 1869.

Dacă ce deci acest Statut organic a fost aprobat, așa cum e el astăzi, și după ce în el nu se cuprinde nici o dispoziție care ar deobliga pe reprezentanții bisericii, ca concluziunile și hotărârile sinoadelor și ale congreselor să le subțearnă regelui spre aprobare, astfel nu stă aceea, că aceste concluziuni, normative, regulamente și statute ar avea valoare numai întrucât ele ar fi aprobate din partea coroanei.

Alta este la Sârbi. Acolo în senzul ordinațiunii prea înalte din 14 Mai 1875 congresul se poate concherna numai după ce s'a făcut incunoștințări despre conchernarea lui, pe lângă comunicarea obiectelor de pertractat și după ce se incunoștințează conchernarea. Mai departe la Sârbi este prevăzută în lege, că Majestatea Sa poate să trimită comisar, care să asiste la ședințele congresului. Mai departe, că Majestatea Sa poate să prorogă sau să disolve congresul. Înă hotărârile congresului numai la cerere sa să se înainteze prim-ministrului în copie autentică.

Alta este la cei de confesiunea evanghelică. Acestia încă își pot ținea sinoadele și conventele lor numai pe lângă prealabilă incunoștințări din partea coroanei, și concluziunile aduse trebuie subțernute coroanei spre aprobare.

La noi însă despre toate acestea nu este vorba. Di Dr. Stanciu vorbesc deci de obligaminte, pe cari legile noastre bisericesti și legile statului, nu ni le impun.

Teroretul nostru studiază legile noastre bisericesti la institute străine, unde cum să vede, ele, — uneori poate și cu intențiune, — se predau greșit. Greșile acestea să propage apoi, poate și incoscient mai departe, evident în detrimentul bisericii noastre.

Ar fi bine deci, dacă la institutele noastre de teologie din patria s'ar introduce, ca studiu special, constituția bisericii noastre și administrația bisericească, în nexo cu legile statului referitoare, — ca astfel să ne creiem o preoție bine pregătită, care nu numai să nu propage doctrine greșite, ci să fie în stare a le combate acolo unde le întâlnește.

Sibiu, la 16/11 1912.

Ioan de Preda
advocat și fiscal al
Consistoriului arhiepiscopical.

Mai târziu ivindu-se Bulgarii în aceste părți și întemeind o împărăție puternică și cărmuire bisericească întinsă, au ajuns biserica română în legătură și cu biserica bulgară, cu arhiepiscopia din Ochrida. Iar în urmă cu patriarhia din Constantinopol.

III. Inceputul mitropoliei române în Ardeal

1. Multe cărți s'au scris în timpul din urmă spre a lămuri întrebarea: cât de veche este mitropolia Românilor ardeleni și în ce vreme se poate așeza inceputul ei.

Scriitorii mai vechi sunt de părere, că această mitropolie este foarte veche și că inceputul ei s'ar putea așeza chiar în timpurile apostolești. Despre episcopul Teofil al Gotiei, amintit la anul 325, ei zic, că a trebuit să fie mitropolit în părțile acestea, pentru că altfel, inceputul mitropoliei noastre „airea nu se poate afla“. Dar ei zic și mai mult. Spun anume, că și înainte de Teofil au trebuit să fie episcopi și mitropolii creștini în părțile acestea, numai că istoria nu îi amintește. Dar tot așa nu amintește istoria nici aceea, că mitropolia s'ar fi înființat chiar atunci, pe vremea lui Teofil. Deaceia zic ei, că urzirea și inceputul acestei mitropolii s'ar putea așeza în vremuri vechi de tot, chiar pe timpul sfântului apostol Andreiu. — Ei zic mai departe, că în părțile acestea biserica română ar fi fost singura biserică creștină și că dela Români s'ar fi înduplecat a primi creștinismul

Notă. Ne simțim îndemnați să spunem și noi câteva cuvinte în chestia aceasta. Credem, că e o mică scăpare să vedem la mijloc. Domnul Dr. Ioan Stanciu a vorbit în studiul său în general, despre toate bisericile receipte. A stabilit corect faptul, că pentru toate există obligativitatea de a cere permisiune pentru a putea ținea întruniri bisericesti, cum și dator nță de a înainte concluziunile lor spre aprobare. A citat însă se spună, că de sub aceasta obligativitate biserica noastră e scoasă, și că de ce e scoasă? Pentru că: din înțelepciunea și prevederea marelui Andreiu, Corosna i a dat ocaz pentru totdeauna permisiunea necesară, prin sancționarea „Statutului organic“, dispensând tot prin aceasta sancționare bisericii noastre și dela înainte concluziunilor spre aprobare. Biserica noastră nu are deci se face, nici una, nici alta; dar ocelelalte bisericile receipte, cari nu au lege fundamentală bisericească, cum e a noastră — da. Lipsa acestei explicații deci în studiul lui Dr. Ioan Stanciu, pe care autorul poate a ținut-o de prisos, ca în de obște cunoscută, care însă poate cu adevărat se deea anță la interpretări greșite, și care ne-a scăpat și nouă din vedere la publicarea studiului, — a provocat corecțiile lămuriri, cuprinse în reflexiunile de sus.

Redacțiunea.

Pocăiții.

De Dr. Seb. Stanca

Taina cuminecturii.

(Fine).

Iar mai departe:

„Și acela (Isus) a dat pe unii apostoli, pe alții proroci, pe alți păstori și învățători spre săvârșirea celor sfinte, spre zidirea trupului lui Cristos“ (Efe. 4.11). „Așa să vă socotească pe voi (preoții) ormeții ca pe niște slugi a lui Cristos și ispravnicii ai tainelor lui Dumnezeu“ (Cor. I. 4.1)

Prin urmare nu ori cine, ci om anume ales și investit cu binecuvântare mai înaltă dumnezeiască este chemat să săvârșească această taină, pentru că să nu se păngărească sfințenia ei.

Toamă din acest motiv biserica cere ca săvârșirea ei să se facă în cea mai perfectă curățenie trupească și sufletească. Și oare nu-i un mare păcat nesocotirea curățeniei acesteia? Isus însăși nu spune ce pedeapsă așteaptă pe ce se apropie de oam. cu nevrednicie: osânda (Cor. I. 11.27).

Prin urmare oare nu greșesc pocăiții când nu observă curățenia? Nu greșesc când zic că săvârșirea cum se poate face la orice masă, și nu-i de lipsă altaru? Oare mai curate sunt mesele din casele private decât altarul anume întocmit numai pentru această taină, mai curate sunt vasele pocăiților din oasele private decât vasele bisericii anume întocmite numai și numai pentru sf. cuminectură și toate așezate potrivit poruncii: „însemnând toate (momentele întâmplare) la patina Mântuirii lui?“ Mai curate sunt oare mânile pocăiților care frânge pâne ori în ce casă, decât mânile preotului anume chemat și legat cu jurământ să observe cu cea mai mare sfințenia săvârșirea acestei taine?

Ită deci concluzia ce ni se imbie în punctul acesta atât de urgisit de pocăiți. Suntem păcătoși, Isus însă nu cere să ne jertfim și noi pentru păcatele noastre, s'a jertfit el singur pentru noi toți, și în schimb

cere să ne ducem darul nostru la altar cu inimă curată împăcați cu toată lumea (Mat. 5.23), care dar, pâne și vin, ne folosește pe noi și jertfindu-se de preot (Evrei 83) pentru păcatele noastre (Evrei 5.1) la altar se sfințește (Mat. 23.20) prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune (Timot. I. 4.2) adecă prin serviciul preotului (Cor. I. 4.1). Jertfa pânei și a vinului se binecuvântă (Mat. 26.26) și se prefăce în trupul și sângele lui Isus (Cor. I. 11.24 Mat. 26.27. Ion 6.54 Cor. I. 10.16), iar noi aurățiți fiind prin câință sinceră (Cor. II. 7.1) ne împărtășim cu aceasta și în chipul acesta ni se iartă păcatele, (Mat. 26.28) ne curățim de finitiv: „Ca și viața lui Isus să se arete în trupul nostru oel murito.“ (Cor. II. 4.11) și „neacând întinăciune nici prihană, sau alteceva de acest fel, ci (fiind) sfinți (alecși și desavârșire curății prin caință) și fără prihană... suntem (acoli) mădulare trupului lui (Isus) din carnea lui și din oasele lui“ (Efe. 5.10). Și atunci nu mai suntem „nici iudov, nici elin, nici rob, nici slobod, nici parte bărbătească, nici femeiească, ci toți unul întru Isus Cristos“ (Galat. 3.28) Caci „întru el viăm și suntem“ (E. ap. 17.28).

4. Observă apoi pocăiții, că în sf. scriptură nicăiri nu se zice ca oamenii să ducă prescuri la biserică, Dumnezeu nu are lipsă de prescuri, sf. cuminectură se poate săvârși din o bucăică de pâne și câteva picături de vin. Nu-i lipsă de atâtă pâne și litre de vin, pe cari și le însușesc apoi pe nedrept <popi>.

E adevărat că Dumnezeu n'are lipsă de prescuri, dar n'are lipsă nici de noi și n'are lipsă nici de rugăciunile și pocăiții noastre: avem însă noi lipsă de el. — Din sfânta Scriptură știm că afară de jertfa inimii înfrânțe și smerite au mai fost în legea veche și alte jertfe. Jertfa au adus nu numai filii poporului celui ales, ci și păgânii, — dovadă, că în sufletul fiecărui om e sădită porunca de a jertfi unei ființe mai înalte, de la care atarnă și fără de care nu poate fi. Porunca aceea ta Domnul Cristos n'a șters-o din sufletul nostru. Dimpotrivă, am dovedit mai sus că Isus însuși poruncește să aducem daruri pentru păcatele noastre și din aceste daruri se face jertfa pentru fiecare dintre noi. După aceea această jertfa se întâmplă în pâne și vin, trebuie să le dea cineva. Și apoi, nu e oare cea mai mare mângăiere pentru un creștin, când știe, că o năsemnată parte din roadele ostenelelor sale binecuvântate de Dumnezeu se prefăce în trupul și sângele Lui?

Că se adună pâne multă, corespunde poruncii de mai sus ca fiecare să aducă pentru păcatele sale.

Că cineva duce pâne mai mare ori mai mică, mai bună ori mai rea, — se ține de conștiința lui, toamă așa om s'a întâmplat cu jertfa lui Cain și Abel.

Din darurile aceste se ia pentru fiecare o porție, jertfa pentru păcatele lui, iar rănă și vinul rănă și sutorilor biserice, deoarece Isus însuși a dispus aceasta: „Domnul a rânduit ca cei ce propoveduesc evangliea, din evanglie să trăiască“, (Cor. I. 9.14). Tot același fapt se accentuează la Mat. 10.10 și Luca 10.7. „Vrednic este lucrătorul de plată sa și de hrana sa“. Se vedește aceasta și la Cor. I. 9.4, Cor. I. 6.6. Mat. 10.9, Tesal. II. 3.8 et.

Ită deci că și punctul acesta, pe care îl atacă pocăiții cu înverșunare, își are temelul său limpede și bine hotărât în sf. scriptură a testamentului nou nu numai a celui vechiu, care dispune de mărturiu

pe înălțimile acestea luminoase — departe de pământ, aproape de cer — sufletele celor cari au trecut prin atâtă dureri sorbeau însetate credința cea dătătoare de putere. O cruce de lemn înfiptă (implăntată) la gura unei peșteri însemna pragul unei biserici. Zile de sărbătoare se aprindeau ca niște candelă în întunecul timpului, tot mai în larg răsună toaca, tot mai multă cuvioși îi auziau chemarea“. (În aceste cuvinte frumoase zugrăvește vestitul poet Alexandru Vlahuță icona vieții creștinești a strămoșilor noștri din acele timpuri grele cari și-au întins întunecimea lor până peste o mie de ani. Și, după cum se vede, inchipuirea poetului aici e aproape de adevărul istoriei).

Nu s'a păstrat din aceste timpuri întunecate nici o scrisoare, din care să putem cunoaște cu adevărat soarta poporului și a bisericii noastre în aceste părți. Totuși se da cu socoteală că vom fi avut multe bisericute de lemn și de nule, cu toacă și clopote, cari chemau creștinii la închinare și cu preoți sfințiți pe la episcopiiile din a propiere. Așa spun cărțile de istorie, că biserica noastră din acele timpuri atârna de căpeteniile bisericești din Sirmiu (Panonia) până pe la anul 150, apoi de cele din Tesalonie până la anul 525, iar după acest an a ajuns sub arhiepiscopul din Iustiniana Prima înființată de puternicul împărat Iustinian, care a făcut să atârne și bisericile creștine din nordul Dunării de această arhiepiscopie.

și poporul Goților și, mai târziu, al Maghiarilor, ai căror principii Bules și Gyula s'au încreștinat în Constantinopol și au așezat în aceste părți ca episcop creștin pe Ieroteiu (la anul 948).

Scriitorii mai noi însă nu primesc ca adevărate decât acele păreri, cari se pot dovedi cu hârtii vechi, adecă cu documente istorice. Și deoarece astfel de documente nu se găsește decât din veacul al XV-lea încoace, scriitorii mai noi zic, că inceputul mitropoliei române ardeleni nu poate fi mai vechiu decât veacul al XV-lea. În acest veac se amintește anume la anul 1479 un mitropolit cu numele Ioanichie, care roagă pe regele Matia să scutească preoțimea română din Maramurăș de niște taxe și biruri. Regele Matia ascultă rugăminte sa și o împlinește.

2. Sunt câțiva scriitori de părere, că acest Ioanichie nu a fost mitropolit în Belgrad (Alba Iulia) în părțile ardeleni, ci mitropolit sârbesc în Belgradul (Sârbiei). Această părere însă nu poate avea nici un temeliu, deoarece alți scriitori au dovedit, că pe vremea aceea nu era mitropolie sârbescă în Belgradul Sârbiei. Deci acest Ioanichie, amintit ca mitropolit chiar într'o hârtie regească, nu poate să fie decât în părțile ardeleni, deci mitropolit al bisericii române. Altfel, dacă el ar fi fost mitropolit sârbesc, poate nu s'ar fi simțit îndemnat să stăruiască pe lângă regele Matia pentru

preoțimea română din părțile maramurășene, ca aceasta să fie scutită de biruri și sarcini.

3. Cu 15 ani mai târziu se face iarăș amintire de arhiepiscopul (mitropolitul) ardelen, și anume iată între ce împrejurări: Doi voievozi maramurășeni, Baliță și Dragoș au întemeiat, la anul 1391, o mănăstire românească în Peri și au pus această mănăstire de-a dreptul sub supravegherea patriarhului din Constantinopol. Patriarhul Antonie a așezat aici ca stareț sau egumen pe Pahomie, dându-i acestuia drepturi, pe cari nu le aveau decât episcopii și mitropolii, anume dreptul de a sfinți preoți și biserică.

Cu 103 ani mai târziu, adecă la 1494, urmașul egumenului Pahomie, Ilarie, ajungând în neînțelegere cu episcopul de Munkács, care începuse a sfinți și bisericile din părțile acelea, se duse cu plânsoare la regele Vladislav II, și îl arătă scrisoarea patriarhului din 1391 și-l rugă să o întărească din nou. Regele îi dădu ascultare, întări scrisoarea patriarhului și îi așeză pe egumenul Ilarie în drepturile vechi, dar îl obligă totodată, să dea episcopului de Munkács cinstea cuvenită și să fie supus „arhiepiscopului de Transilvania“ ca mai marelui său. — (Va urma).

nenumărate, dar înadins nu le-am accentuat aci.

5. O gogea mare se vârsească poșății. când se lergă orbis de „frângerea pâinii” ca singură datătoare de măsură pentru această taină. Apostolii însă nu înțeleg întotdeauna sub „frângerea pâinii” cuminecătura.

La faptele apostolilor (246) oțtim, că apostolii umblau în toate zilele stăruind cu un cuget în biserice și frângând pâne prin case, primiau mâncare și beutură cu ocercnicie”. Apostolii umblă din sat în sat, din oraș în oraș, dar fără să se îngrijiască de merinde, după cum le poruncise Isus (Mat. 10 9), pentru că credințoșii pretutindeni îi imbie ou mănoare și beutură de ajuns. Apostolii oălăuțiți de principiu: „De mănoși ori beți, să faceți toate spre mărirea lui Dzeu” (Cor. I. 10.31), ei primise bucatele „cu bucurie” și cu această ocszie frâng pâne spre mărirea lui Dzeu și în aminarea cinei o le de taină. Aserțiunea aceasta se întărește prin cuvintele tot din acel loc: Petru după ce botează trei mii de oameni, oestia „stăruiau în învățatura apostolilor și în împărțire și în frângerea pâinilor și în rugăoluni” (F. ap. 2.42). În cazul acesta e clar, că cei botezați „stăruiau” așeși își dădeau silința să și însușească învățaturile apostolilor, se ominecâu prin „împărțire”, pe urmă luau masa împreună, cu care ocszie frângeau pâne rugându-se, așeși făceau și ei ceea ce făcuse Isus la cina cea de taină, o fac pentru amintirea acelui fapt.

În acest loc deii e clar, că sub frângerea pâinii nu înțeleg apost. cuminecătura. Ș de vom lua bine seama vedem, oă și apostolii în multe cazuri numese cuminecătura „împărțire”, spre deosebire de obiceiul de a frânge pâne totdeauna când se puneau să mănânce. Deosebirea aceasta se vedește și în alt loc.

Așfel Pavel înainte de a pleca în Macedonia, în preseara zilei de plecare ia cina împreună cu învățaceii „fiind adunați să frângă pâne” (F. ap. 20.7). După cină stă de vorbă ou dâncii, iar vorba se întinde până la miezul nopții. Atunci se vede că a flămânzit și s'au suit din foier în cesă „și frângând pâne și mănâcând au vorbit de ajuns până la ziua”. (F. ap. 20.11). Aș nu se poate presupune, că au săvârșit cuminecătura într'o seară de douăori, de oarece pentru această taină se cere o peregătire sufletească deosebită, pentru oă să nu te faci părtaș osândei luându-o cu nevrădnicie. Cere „să ne curățim de toată spurcăoaiunea trupului și sufletului făcând sfințenie (luând așeși cele sfinte) întru frica lui Dzeu”, (Cor. II. 7.1).

Prin urmare singură tălăuirea ouminte poate duce la adevăr. Poșății greșee și în acest punct. Legându-te de litera moartă, cum fac poșății, oă nu poate face alta decât să te omoare.

6. Toate dispozițiile referitoare la această taină le-au tălcuit orestinii în toate timpurile așeși cum o practică și azi biserica dreptoredinocășă.

Sinodul I. ecumenic (la a. 325) în Niceea zice: „Inălțându-ne ou sufletul trebuie să înțelegem prin ordidții, că pe masa cea sfântă zace mielul lui Dumnezeeu, care poartă păcatele noastre și de oăstră preot se aduce întru jertfă și primind într'adevăr preacuratul trup și sânge” etc.

Sf. Ciril din Ierusalim zice: În forma pâinii și-se dă trupul în forma vinului și-se dă sângele oă tu primindu-le să te faci un trup și un sânge ou Hristos” (Cath. 4) „Înainte de chemarea sfinteii Treimi pâne și vinul erau simplă pâne și vin, după chemarea sfântă însă se face pâne trupul și vinul sângele lui Hristos”. (Cath. 1).

Sf. Ion Damaschin scrie: „Pâne și vinul nu sunt numai chip al trupului și sângelui lui Hristos, ci înăș trupul Domnului îndumnezeit și însuși sângele lui”, (Exp. 4.4).

Sfinții părinți ai tuturor vremilor recunosc adevărul acesta într'un glas, pentru oă toți au înțeles împede ovintele sf. scripturi și d'pocșțiile lui Isus Hristos și ale apos. oilor.

7. Mai este apoi o împrejurare care vorbește împotriva poșățiilor. Ei însăși recunosc (în broșurile ostate) că cuminecătura e o taină, e sfântă, jurământ de credință (pg. 8), e împreunare ou însuși Isus Cristos, „Isus se dă pe sine noasă” (pg. 10), e amnarea jertfei de pe cruce (pg. 11), e o mărturisire a credinței în moartea și învierea lui Isus (pg. 12). Pentru primirea tainei acestea se cere să faci deosebire mare între pâne și vinul obișnuit și pâne și vinul cuminecături (p. 14), se cere iubire ourată, credință neștrămutată (p. 16), pocșință și părere de rău sinceră (p. 18) pentru că e sfânt locul unde ne împărțim de cuminecătura (p. 17), iar prin cuminecătura vedem din nou pe Isus și d.n nou ne întărim într'insul (pg. 16).

Recunosc oă cuminecătura e taină, o sfințenie desăvârșită, prin care Isus ni se dă nouă, — dar nu vor să admită prefacearea pâinii și a vinului. Cam „ni se dă nouă Isus”, dacă prefacearea aceasta nu se întâmplă? Dacă e numai simbol, atunci nu mai este împărțire adevărată, ci numai închipuită. Dacă pâne și vinul sunt numai „semne”, simbol, de ce fac deosebire între pâne și vinul obișnuit și cele ale cuminecături, doar după credința lor sunt în orice caz numai pâne și vin? Luând însă pâne și vin numai, nu poți primi întru tine pe Isus, cum zice sf., script. ci numai chipul lui. Scriptura însă spune a-nume, oă prin cuminecătura ne împreunăm ou însuși Isus.

Admit poșății, oă locul e sfânt unde se săvârșeste taina aceasta, și ei totuși nu practică sfințenia aceasta, lăsând oă să se săvârșească în orice casă și de ori care tovarăș mai de frunte ai lor.

Deși în principiu admit, că taina aceasta e sfântă, nu recunosc însușirile și condițiile prin cari poate fi sfântă. Și în punctul acesta ei însăși vorbesc împotriva lor. Nu este aceasta decât o încăpăținare răutăcioasă, o profanare necinstită a lui Isus însuși, oă este cea mai înaltă ourășenie și sfințenie. E o vătămare a dumnezelirii, un păcat grav, deoarece: „Ne facem părtași lui Cristos, numai de vom ținea începătura închierii (a poruncilor) lui până în sfârșit neclătită”. (Evrei 3.16).

In atențiunea medicilor români.

Un amic al ziarului nostru ne face comunicarea, că în armata austro-ungară e lipsă mare de medici militari, și ne împărțășeste totodată și favorurile pe cari ministerul de rășboi le acordă celor ce vreau să se inactiveze ca medici militari. În înțelesul unui ordin al ministrului de rășboi, dat încă la anul 1909, numărul 1582, secția 14, aceia dintre medicii cu diplomă, doctori în științele universale medicale, cari după o probă de șase luni se dovedesc a avea vocatiune pentru a fi medici militari, și se obligă, fără considerare la serviciul militar pe care sunt datorii să-l facă, că vor servi cel puțin șase ani, cu începere din ziua absolvării școalei medicinale militare de aplicație, în armata austro-ungară, în activitate, — primesc o rebonificare a cheltelilor de studiu în sumă de 6000 coroane. Din suma aceasta se plătește aspiranților prima jumătate (3000 coroane) după absolvarea cu succes a serviciului de probă, a doua jumătate (celelalte 3000 coroane) după numirea lor de medici de regiment. Rugățile pentru primire sunt a se adresa ministerului de rășboi în Viena, de unde se pot cere și informațiuni mai amănunțite.

NOUTĂȚI.

Personal. Preasfințitii Episcopi Ioan I. Papp al Aradului și Dr. Marvin E. Cristea al Caransebeșului au sosit eri la Sibiu, pentru a participa la ședința consistorului mitropolitan, convocată pe astăzi, în scopul promulgării concluzelor aduse din partea congresului național-bisericesc.

Episcopul Lugojului. Majestatea Se, Împăratul și Regele Francisc Iosif I a numit ca epi-cop gr. cat. al diecezei Lugoj pe dl D. Valeriu Frențiu, vicar în H. ț-g.

Universitatea Elisabeta. Monitorul oficial în numărul său mai nou anunță, oă monarhul nostru și-a dat învoire, ca noua școală superioară ce s'a ridicat în Pojón, să poarte numirea de *Universitatea Elisabeta*.

Alegere de preot. În ziua praznicului sf. Arb. Mihail și Gavril s'a săvârșit alegerea de paroh în comuna bisericească Aștiu (r. Săliște) devenită vacantă prin instituirea fostului ei paroh, Ioan Oțoiu de prof. seminarial. Dintre candidații a reușit cu o majoritate ovărășitoare de voturi (120 față de 17 voturi) *Emilian Stoica*, abs. în teol. și de prezent directorul școlii gr. ort. din Gararâului. Felicităm comuna pentru această nimerită alegere.

Spice din istoria noastră bisericească. Prin instrucția dată de consistorul arhidiecezan, ca senat școlar, din ședința ținută la 18/31 Oct. 1912, *cursurile de adulți* sunt impuse tuturor preoților nostri oă *îndatoriri pastorale*, și tuturor învățătorilor nostri oă *obligamete culturale extrașcolare*. În aceeași instrucție se precisează la pag. 13, oă „cetrile se vor face din cărți religioase, din istorie bisericească, de igienă, de economie, de constituție ș. a., iar la pag. 6 se recomandă oărțile din Biblioteca populară a Asociațiunii și oărțile din Biblioteca Șaguna, editată de părintele-protopop dela Săliște Dr. Ioan Lupaș. Așregem atențiunea tuturor preoților și învățătorilor nostri asupra „*Spicilor din istoria noastră bisericească*”, pe cari începem a le publica spre a veni în ajutor tuturor celor ce datorii sunt a propovedii cuvântului în cursurile de adulți. Recomandăm tuturor, să le oțtească popoului. Vor apărea și în broșură, formând numerele 8—9—10 din „Biblioteca Șaguna”. Observăm, că ele ni-au fost recomandate spre publicare de conferința preoțescă ținută în Gararâului la 1/14 Noembrie a. c.

Canalul de Panama. Conform raportului făcut de comisiunea canalului de Panama, acest canal se va termina cu siguranță până la sfârșitul lui Mai 1913. Deschiderea formală se va putea face ou căteva luni mai târziu.

Pe clasa a treia. Regele Nichita al Muntenegrului, sosit zilele acestea la Antivari cu trenul personal obișnuit, a făcut căătoria pe clasa treis. Regele s'a hotărât să și așegă clasa cea mai de jos a trenului, în considerare oă în acel vagon se găseau doi bătrâni muntenegreni, cari soseau dela America pentru a se duce la rășboi. Oă să vorbească ou dâncii, s'a dus la ei, iar suita și-a trimis-o în vagonul de clasa întâi ce i se rezervase.

Monete comune pentru alianța balcanică. Se scrie din Belgrad, că în statele balcanice se vor introduce așeși soiuri de monete. Bateria nouilor bani se va face în Franța. Pe monetele de aur și argint are să se pună inscripția: *Confederația Balcanică*.

Consumația carnei de cal. Zilele acestea se va începe punerea în consumație a carnei de cal în oărașele României și în special în București. Măcelăria de asemenea carne va fi pusă sub controlul inspectorilor veterinarilor.

Avis. Am onoare a aduce la cunoștință, oă mi-am desohis oănoelaria avocațială în Magyarlajos (Lupușul-unguresc) în fața casei comunale. Cu toată stima: *Dr. Valeriu Șoavrea*, avocat.

Sinuciderea unei principese turcești. Desnădejduită de moartea țării sale, principesa turcească *Zehi* s'a s'noisit. Principesa, care era căsătorită ou un ofițer turc, locuia într'un splendid palat aproape de Abu Celra în Anatolia. Știrile despre pierderile otomane au intristat așeși pe tinera soție și au făcut-o să trăsese ou totul în retrăgere. Când a sfat, că după lupta dela Lüle Burgas armata turcească a luat-o la fugă, a pronunțat slugilor să înalte un rug uriaș în curtea palatului și să-l aprindă. Abia s'au înălțat flăcările focului, și principesa *Zehi*, spre groaza oărții sale, s'a aruncat în rugul arzând.

Alienat. Comisiunea stătătătoare din cinci specialiști a constat, că Iohn Schrank, care a comis atentat asupra vieții lui Roosevelt, este alienat.

Mortalitatea în oărașe mari europene. Anuarul așam aparat al biroului german de statistice conține date despre cauza mortalității în oărașele mari europene în anul 1910. Dintre toate boalele, *tuberculoza* a secerat cele mai multe victime. Dar și aici sunt mari deosebiri între oărașele singurătate. Dintre 100.000 de locuitori au murit de tuberculoză: în Berlin 176, în München 204, în Hamburg 125, în Viena 260, în Badapesta 319, în Paris 360, ear în Londra numai 114. Raportul destul de favorabil se află în oărașele italiene: în Roma 160, în Milano 190. În alte oărașe și așeși în Moscova 264, în Stockholm 232, dr în Copenhaga numai 117, în Haaga 111, în Amsterdam 130, în Anvers 108, în Varșovia 224 ș. a.

Partid republican. Mai mulți cetățeni ai Dobriținului — se vede că în lipsa de ocupație mai bună — au hotărât să înființeze un partid republican în Dobrițin. Prezidentalul partid, cum spun ziarele de acolo, este preotul reformat cu numele *Ianosî Zoltán*.

Impodobirea Palatului păcii. Guvernul român va darui Palatului păcii dela Haaga patru scoarțe, pentru a oăni intrarea numelui palat. Lucrate în dimensiuni considerabile, aceste scoarțe vor sintetiza tot ceea ce genial artstie al popoului român a produs ou obligamete culturale direcțiune. Vizitatorii își vor oopi cele dintâi priviri asupra darului, pe care România îl aduce ideii umanitare ce a prezidat la oădirea Palatului păcii.

Aventura unui aviator. Din Sofia se scrie, că aviatorul rus Efimov a făcut ou aparatul său un sbor de asupra Adrianopolei la o înălțime de 1300 metri. Infanteria turcească dintr'un fort a desohis un foc năpraznic asupra aeroplanului. Patru glonțuri au nimerit aripile aparatului; atunci soldații au început să tragă ou șrapnele. Mai multe bombe au lovit mașina; dar, din nenorocire pentru aviator, motorul a rămas neștins. După 20 de minute Efimov s'a ooborât norocos în lagărul bulgar. În Mustafa Paș, cartierul bulgar, aviatorul și-a reparat aparatul, apoi a plecat la Scutari pentru a intra în serviciul armatei Muntenegrului.

Degenerarea evreilor în Germania. Un medic dela clinica Virchow din Berlin, Dr. Felix Theilhaber, invitat la Budapesta, a ținut Daminecă, după amezai, în sala de ședințe a comunității izraelite, o conferință interesantă despre degenerarea evreilor în Germania. Sunt, zice oratorul, trei cauze, care fac oă evreii să și peardă forța și oălitate, și anume: șoădere sporulă, ameztecul prin căsătorii și creșterea enormă a numărului acelor, cari trec la creștinism. Evreimea, ou simțul său de viață practic, începe a se feri tot mai mult de căsătorie și de mulțimea copiilor; 25 procente din căsătorile evreești nu au copii. Familiile fruntașe ale evreilor din Germania în mare parte s'au încreștinat. Este un mare defect, zice așeși conferențiar, că evreimea n'a putut să crează din sine o clasă țărănească. Evreii numai așeși vor fi salvați, dacă familiile pribegite, dintr'o țară într'altă, se vor îndrepta spre Palestina, unde apoi să se consolideze din nou.

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutoarea copilor de Moți aplicați la meserii al Reuniriții sodaliilor români din Sibiu”, au mai dăruit: Aron Meșianu, paroh (Noricoh) 50 bani, Nic. Lazar, oand de preot (Valea-Geogelului) 60 bani, Vas. Lombrea, ziler (orig. din Săloina-de-sus) 50 bani, I. Oțoiu, prof. sem. 70 bani, I. Marin, par. (Râusadului) 50 bani, S. Chetianu, paroh (Brateiu) și soția sa Ana n. Cristea cor. 1.50; din venitul ouret al reprezentației teatrale din 22 Oct. c. cor. 25 și V. Torășianu, prez. 10 bani. Starea fondului c. 1.428.66.

Cărți și reviste.

Fluerașul. Suntem convinși, că părinții și învățătorii dela școalele noastre vor primi ou multă bucurie știria, oă escelenta revistă pentru copii, „*Fluerașul*” a început să reparaș în București. Au apărut până acuma trei numere, ou cuprins interesant pentru tinerii oetitori și ou multe ilustrațiuni. Recomandăm revista ou toată căldura în atențiunea părinților ou copiii de școală și a învățătorilor, comunicându-le, că administrația revistei se află în București, strada Oțetari, numărul 6, unde se fac abonamentele, și oă abonamentul e 6 lei pe an. Revista apare de două ori pe lună.

Biserica Ortodoxă Română, nr. 7 din 1912, conține: Meditațiuni, A. h. T. Ploșș toanu. Două chestiuni relativ la ierarhia ortodoxă, de C. Erbicseanu. Catolicismul și românismul. Apologetii creștinismului în veacul al doilea. Gnosticismul, de B. Mangăru. Note și impresii de oălătorie în Ardeal, de Pr. P. Partenie. Din ale protestantismului în zilele noastre, de D. Demetrescu. Regulament pentru zugrăvirea bisericilor. Genealogia Măntăitorului Cristos, de C. Dăncă. O serbare fcmosă. Bibliografie. Oficiate.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă escelenta comedie „*Die fünf Frankfurter*”, mâne, Marți „*Der Graf von Luxemburg*”, operetă în 3 acte, și Mercuri, „*Der hila Domino*” operetă în 3 acte, jucată până acuma de două ori ou mare succes.

Posta red acției.

Dlul E. M. în Toarcu-mic. Suntem prea îngrămădiți ou material de altă natură și nu i putem face loc.

CONCURS.

În scopul conferirii de studii și ajutoare din fundațiunea „Andronic” pe anul 1913 să publică concurs:

1. Pentru învățării de orice meserie.
2. Pentru sodalii eliberați în decursul anului 1912.

3. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor și au dat dovezi despre dexteritatea de a putea deveni măestri.

Toți petenții la ajutoare și studii să producă:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună, despre averea proprie ori a părinților.

3. Atestat familiar de la parohul locului despre familia părinților concurentului ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetează școala și câți mai sunt la meserii?

Concurenții pot fi numai Români ortodoci, născuți în arhidieceza Transilvaniei. În special au să dovedească:

I. Învățăcii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;
b) că au cercetat școala populară, ori altă școală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură și magistrat);

d) adeverință dela măestrul despre sporul ce-l arată în meserie, despre diligență și purtarea morală.

Contractul trebuie aclus la cerere în original sau copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învățământ în anul 1911, ceace vor dovedi prin atestatul autorității industriale art de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună și fac spor multămitor. ceace o vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverință dela măestrul;

c) ceice vor dovedi, că sunt membri ai vre-unei reuniuni de meseriași, și că cunosc mai multe limbi vor fi preferiți.

III. Sodalii cari sunt în condițiuni de a deveni măestri:

a) să aibă certificatul de măestrul;

b) să fi lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverințe dela măestrul la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voește să se așeze ca măestrul, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica și e creștin bun și moral.

Dela toți concurenții se recere ca cererile să fie scrise și subscrise cu mâna proprie adresate Consistorului arhidiecezan gr-oriental din Sibiu și să le înainteze cel mult până la 31 Decembrie 1912 st. v.

Acei concurenți cu studii gimnaziale și reale cari se vor aplica ca învățăcii la scultura de lemn, bărdăși și zădărit, sau vor fi aplicați deja ca învățăcii, ori ca sodali în aceste meserii și vor să se perfecționeze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să poată câștiga praxa recerută, vor fi considerați cu ajutoare mai mărișoare.

Cererile neinstruite în regulă și cele intrate după termen nu se vor lua în considerare. Sibiu, la 6 Noembrie 1912.

Consistorul arhidiecezan.

Concurs.

Pentru ocuparea primului post de învățător la școala noastră confesională gr.-or. rom. din Hondol, protopresbiteratul Devei se publică concurs cu termen de numai 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental de cor. 1000 dela cassa bisericeii, solvibil în rate lunare, cuartir în natură și grădină.

b) De la concurenți să cere pe lângă calificațiunea legală să mai aibă dexteritatea de a conduce cor bisericesc.

c) Alesul va avea a instrui și a conduce în Dumineci și sărbători pe elevii la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

La cvincenali alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această școală amintind această împrejurare în petiția de concurs.

Concurenții vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare în termenul deschis la oficiul protopresbiteral al Devei și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Hondol, din ședința comitetului parohial ținută la 21 Octombrie v. 1912.

Petru A. Mihut
prezident.

Petru Vlad
notar.

Văzut:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

ad. Nr. pp. 1208/1912 (384) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna Mănășturul-rom., prin aceasta să deschide concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 600 cor. dela comuna bisericească din repartiție; 400 cor. întregire dela s'at ce se va cere pe baza documentelor celui ales și eventual dela Prea Venener. Consistor arhidiecezan.

2. Relut de cuartir și lemne 42 cor.

3. Relut de grădină 12 cor.

4. Cvincenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Alesul e îndatorat să conducă în fie care Duminecă și sărbătoare elevii la biserică și să cânte cu ei în cor cântările liturgice și să instrueze elevii dela școala de repetiție, fără altă remunerație.

Suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare sunt de a se înainta subscrisului în termenul sus indicat.

Cluj, la 1/14 Noembrie 1912.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană

I. Enescu:

Cooperativele sătești

Felul și însemnătatea lor.

Prețul Cor. 1:50, porto 5 fil.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Călimdarul arhidiecezan pe anul 1913

cu Șematismul autentic al bisericeii ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.

La Librăria arhidiecezană, Sibiu, se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiași și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiași legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiași legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

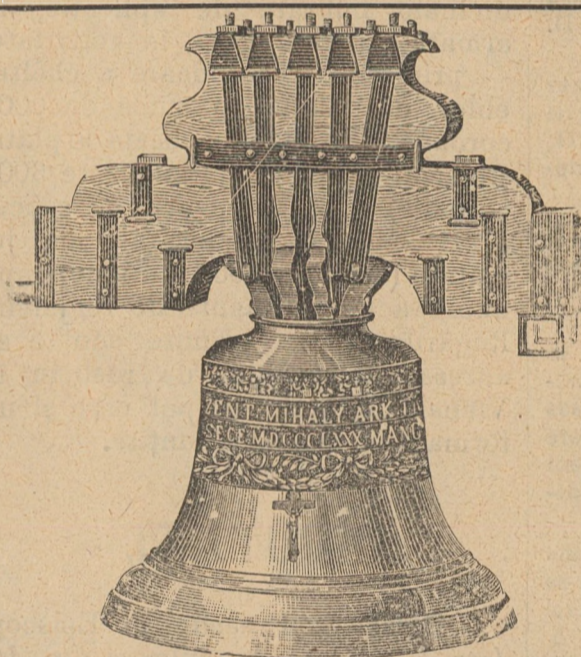
Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimată evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de
campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.
Infinitată la anul 1822. Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

O firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonios. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 19—24

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală” I. PETRASCU

Sibiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stoffe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 16—

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziția universală d'n Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.